BKMS fonduose, išlikusiuose senuose kvituose, yra užfiksuota, kad 1954 m. muziejus nupirko nuotrauką, kurioje nufotografuotos senovinės sodybos liekanos – apdegę akmenys Mantagailiškio kaime. Prierašas prie nuotraukos skelbia, kad tai tikriausiai VIII–X a. liekanos. Apylinkės laukuose, netoliese esančiame Kirkilų kaime, 1936 m. Magdalena Žukienė radusi žalvarinę sagutę. To paties kaimo laukuose apie 1930 m. buvo rastas retas atkraštinis kovos kirvis. 1980 m. MMT žvalgymų metu 150 m į P nuo gyvenvietės, ariamame lauke, rastas kalkakmenio galąstuvas.

Roma Songailaitė

Excavation of Medieval monuments in Biržai district, 1996

In 1996 on the ancient glass production site in Kriaukliai BMES examined an area of 49 m², where there were observed remains of a glass melting furnace as well as waste glass. The furnace belonged to the manufacturies of Duke Radvila. In 1996 in the central part of Mantagailiškis ancient settlement BMES surveyed an area of 50 m². The team unearthed a fireplace, chipped stones, a fragment of a brick as well as wheel-made pottery from an earlier period.

Roma Songailaitė

Skrebiškio dvaro rūmų žvalgomieji tyrinėjimai 1996 metais

1996 m., pradėjus Skrebiškio dvaro (Biržų raj., Papilio s-ja) rūmų vidaus valymo darbus, BKMS vykdė žvalgomuosius tyrinėjimus. Darbų metu atkasti apgriuvusių krosnių padai, patalpų šildymo sistema, dalis pamatų žemiau cokolio, patalpų išsidėstymas.

Apie Skrebiškio dvarą istorinė medžiaga iki šiol nerinkta. 1798 m. kunigaikštis Karolis Radvila, Vilniaus vaivada, suteikė valdyti Skrebiškio palivarką dvarininkui Voicekui Bobinskiui, Lenkijos Karūnos kariuomenės majorui. Nuo XIX a. pradžios iki 1940 m. Skrebiškio dvarą valdė dvarininkai Kamarauskai. 1863 m. sukilimo metu šiame dvare buvo suimtas

Zigmas Sierakauskas-Dolenga. 1940 m. nacionalizavus dvarą, kultūros paminklų apsaugos įstaigos darbuotojų sudarytame šio dvaro vertingų daiktų sąraše, be baldų, indų, paveikslų ir knygų, minimas XVIII a. C. A. Majunke fabriko rojalis. Šio dvaro ir kitų Biržų rajono dvarų vertingi daiktai neliko Biržuose, o buvo išvežti į ŠAM ar Šiaulių valstybinį teatrą.

Tarybiniais metais dvaras priklausė Kraštų kolūkiui. Rūmai buvo paversti gyvenamuoju namu. Apie 1973 m. rūmų stogas sudegė.

Rūmų statybos metai tiksliai nežinomi. Tačiau tai tipiškas XIX a. Šiaurės Lietuvos dvarų statybos architektūrinis stilius – akmenų mūras, puoštas raudonų plytų dekoru. Rūmai 36 m ilgio, 19 m pločio ir 11 m aukščio.

Rūmų pamatai akmens mūro. Iškasus šurfą patalpos Nr. 5 ŠV kampe, 2 m gylyje pado nerasta. Lauko sienos išorėje mūrytos iš lauko akmenų, iš vidaus – 0,75 m storio raudonų plytų mūras. Vidinės sienos iš plytų. Sienų karnizai, taip pat vidinių sienų viršus apiręs. Medinių perdangų neišliko, virš rezolito tebėra monolitas. Stogas neišlikęs, bet jis buvęs šlaitinis su medinėmis konstrukcijomis, dengtas skarda. Viduje sienos apgriuvusios, grindų nėra.

Žvalgomųjų archeologijos tyrinėjimų metu ištirtas apie 170 m^2 plotas. Darbai vyko P ir centrinėje rūmų dalyse – vestibiulyje, menėje, keturiose patalpose ir koridoriuje. Patalpoje Nr. 5 rasta dviejų krosnių fragmentų. Jos stovėjusios ŠR ir PR kampuose. Krosnių padai trikampės formos, mūryti iš didelių lauko akmenų, tarpus užpildant smulkesniais, rišant kalkių skiediniu. Jų dydis 2x2 m, atstumas tarp sienų 2,8 m. Pado aukštis iki 0,9 m. Paviršiuje mūrytos gulsčios raudonos plytos. Krosnys buvusios koklinės, kampuose yra išlikusių iki 0,5 m aukščio fragmentų. Kokliai buvę baltai glazūruoti, gaminti Rygoje XIX a. pabaigoje–XX a. pradžioje.

Patalpoje Nr. 4, ŠR kampe, buvo rasta analogiška krosnis. Jos padas trikampės formos, mūrytas iš lauko akmenų, 2x2 m dydžio, atstumas tarp sienų 2,8 m, aukštis iki 0,8 m. Krosnis buvo koklinė, rasta neglazūruotų plokštinių koklių, taip pat gamintų Rygoje.

Tarp patalpų Nr. 1 ir 2, prie V sienos, išlikęs 1,25x1,2 m dydžio, 0,6 m aukščio krosnies padas, mūrytas iš lauko akmenų. Jo paviršiuje sumūrytos gulsčios plytos, rištos kalkių skiediniu.

Patalpoje Nr. 3, ŠR kampe, rastas dar vienos krosnies padas, mūrytas iš lauko akmenų, paviršiuje išlikęs plytų mūras. Pado dydis 1,6x1,3 m, aukštis 0,6 m. Šis padas jungiasi su plytų mūru, esančiu koridoriuje tarp antros ir trečios patalpos. Išlikęs iki 0,3 m plytų mūras tęsiasi palei patalpos Nr. 3 R sieną, viduje mūro yra anga. Mūras baigiasi prie P pastato sienos esančio išgaubto grindinio, kuris uždengia duobę. Tai 1,2x1,3 m dydžio grindinys iš kalkių skiedinio, paviršiuje pramušta anga. Gal tai apšildymo sistema, nes grindys šioje pastato dalyje galėjo būti apšildomos.

Pastato atstatymo projekte krosnis numatyta atstatyti.

Roma Songailaitė

Excavation of manor house in Skrebiškis, 1996

The 1996 excavation conducted by BMES was focused on Skrebiškis estate's palace (Biržai district) from the 19th century. The team examined an area of 170 m^2 and exposed 3 hearths.

Arūnas Strazdas

Dvarviečių tyrinėjimai Kauno, Pakruojo, Varėnos ir Vilniaus rajonuose

Jonėnų dvarvietė (Vilniaus raj.) yra 250 m į R nuo Viranglio ežero, Asvejos (Dubingių) ežero krante. Dvaras buvo įsikūręs aukštame Asvejos ežero krante ir gretimos kalvos iškyšulyje. Šiuo metu čia yra Sužionių eiguvos pastatai, dirbami laukai.

1995 m. apie dvarvietę KPC pranešė televizijos operatorius H. Trumpakojis.

Vienas 2x1 m dydžio šurfas iškastas šalia Sužionių–Jonėnų kelio esančiame apie 5 m pločio pylime (jis greičiausiai atsirado tiesiant šį kelią), H. Trumpakojo iškastos apie 1,5x0,8 m dydžio duobės vietoje. Šiame šurfe, 1,1 m gylyje ir iki pat įžemio, buvo permaišytas pilkos smėlingos žemės su griuvenomis sluoksnis. Čia rasta daug plytgalių, koklių fragmentų, puodų